

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TW**

BÙI THÁI DƯƠNG

**QUẢN LÝ CỤM DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HOÁ
XÃ TIÊN LỤC, HUYỆN LẠNG GIANG, TỈNH BẮC GIANG**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
Khóa 7 (2017-2019)**

Hà Nội, 2019

**CÔNG TRÌNH ĐÃ ĐƯỢC HOÀN THÀNH TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC
SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

Người hướng dẫn khoa học: **PGS.TS. Phạm Trọng Toàn**

Luận văn được bảo vệ trước Hội đồng chấm luận văn thạc sĩ
tại Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương

Vào hồi: 14h ngày 06 tháng 11 năm 2019

Có thể tìm hiểu luận văn tại:

- Thư viện trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Tiên Lục là một vùng đất cổ thuộc huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang. Nơi đây còn lưu giữ được các công trình kiến trúc đặc sắc, có giá trị lịch sử, văn hóa độc đáo của huyện Lạng Giang và của tỉnh Bắc Giang. Cụm di tích Tiên Lục hiện nay gồm: cây cổ thụ Dã hương, đình Viễn Sơn, đình Thuận Hòa, chùa Phúc Quang, đền Tiên Lục. Năm 1989, Bộ Văn hóa (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) đã xếp hạng cụm di tích này là Di tích Lịch sử - Văn hóa cấp Quốc gia.

Trong những năm qua, công tác quản lý di tích lịch sử - văn hóa trên địa bàn xã Tiên Lục đã đạt được những kết quả nhất định: Các di tích được quan tâm tu bổ, tôn tạo; hệ thống di vật, cổ vật được bảo vệ tốt; lễ hội truyền thống cùng các trò diễn xướng, trò chơi dân gian được lưu truyền góp phần bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa ở địa phương.

Tuy vậy, bên cạnh những kết quả đạt được, còn một số tồn tại hạn chế: Công tác quản lý còn bất cập, quy hoạch tổng thể bảo vệ cụm di tích chưa được quan tâm đúng mức, một số hạng mục di tích có hiện tượng xuống cấp... Thấy rõ vai trò, tầm quan trọng công tác quản lý đối với di tích lịch sử - văn hóa trong giai đoạn hiện nay, phát huy được giá trị của di sản học viên chọn đề tài: ***“Quản lý cụm di tích lịch sử - văn hoá xã Tiên Lục, huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang”*** làm Luận văn tốt nghiệp Cao học chuyên ngành Quản lý văn hoá, khóa 2017 - 2019.

2. Tình hình nghiên cứu

Luận văn có tham khảo đề tài của các tác giả đi trước như: *Địa chí Bắc Giang từ điển gồm 4 tập; Di tích Bắc Giang, tập 1,2,3*, sách do Ban Quản lý di tích tỉnh Bắc Giang biên soạn; *Lịch sử Đảng bộ xã Tiên Lục*, tài liệu do Ban Chấp hành Đảng bộ xã Tiên Lục tổ chức biên soạn; *Di sản văn*

hóa Bắc Giang, tập 1,2,3 cuốn sách do Bảo tàng Bắc Giang tổ chức biên soạn. *Hồ sơ xếp hạng di tích* Lưu trữ tại Bảo tàng tỉnh Bắc Giang....

Ngoài ra luận văn còn tham khảo thêm một số các luận văn cùng hướng nghiên cứu, các báo cáo hàng năm của Sở VH-TTDL và phòng VH-TT, BQL di tích Tiên Lục.....

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Luận văn nghiên cứu, đánh giá thực trạng công tác quản lý tại cụm di tích Tiên Lục, trên cơ sở đó đề xuất giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý cụm di tích Tiên Lục trong thời gian tới.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Nghiên cứu cơ sở lý luận về quản lý Di sản văn hóa và DTLSVH; Tìm hiểu các tư liệu về xã Tiên Lục và cụm di tích Tiên Lục; Khảo sát, phân tích, đánh giá công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục, nêu rõ những ưu điểm, hạn chế và nguyên nhân.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục, huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

Phạm vi không gian: Luận văn tập trung khảo sát nghiên cứu tình hình quản lý đối với 05 di tích đã được xếp hạng cấp Quốc gia trong cụm di tích Tiên Lục, xã Tiên Lục, huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang.

Phạm vi thời gian: Từ năm 2001 (từ khi Luật Di sản văn hóa có hiệu lực thi hành) đến tháng 4 năm 2019.

5. Phương pháp nghiên cứu

Luận văn sử dụng các phương pháp chính sau: *Phương pháp tiếp cận liên ngành; Phương pháp điều tra, khảo sát điền dã; Phương pháp thống kê, xử lý tài liệu.*

6. Những đóng góp của luận văn

Kết quả nghiên cứu của luận văn sau khi được bảo vệ thành công có thể là cơ sở khoa học cho các những người làm quản lý ở địa phương tham khảo đưa ra những giải pháp phù hợp cho công tác quản lý, phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục, góp phần phát triển kinh tế địa phương. Luận văn đồng thời có thể làm tài liệu tham khảo cho các đề tài nghiên cứu cùng hướng về công tác quản lý DTLSVH trên địa bàn.

7. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần Mở đầu, Kết luận, Tài liệu tham khảo và Phụ lục, nội dung luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Khái quát về quản lý di tích lịch sử - văn hóa và cụm di tích Tiên Lục.

Chương 2: Thực trạng công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục.

Chương 3: Giải pháp quản lý cụm di tích Tiên Lục.

Chương 1

KHÁI QUÁT VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH LỊCH SỬ - VĂN HÓA VÀ CỤM DI TÍCH TIÊN LỤC

1.1. Một số khái niệm

1.1.1. Di tích

Có thể hiểu, di tích không chỉ đơn thuần là di vật cổ, mộ, lăng tẩm, lăng mộ... mà gồm rất nhiều những dấu vết do quá khứ để lại; đặc biệt những di tích này phải được pháp luật bảo vệ, không ai được phép tùy tiện dịch chuyển, thay đổi, phá hủy hệ thống các di tích đó. Trong cuốn sách *Từ điển Bách khoa Việt Nam* do Trung tâm biên soạn Từ điển Bách khoa Việt Nam xuất bản năm 1995 đã khẳng định: “Di tích là các loại dấu vết của quá khứ, là đối tượng nghiên cứu của chuyên ngành khảo cổ học, sử học... Di tích là di sản văn hóa lịch sử được pháp luật bảo vệ, không ai được tùy tiện dịch chuyển, thay đổi, phá hủy”

1.1.2. Cụm di tích

Cụm di tích là một tập hợp các công trình xây dựng, công trình kiến trúc, nghệ thuật, địa điểm khảo cổ... ở trong cùng một khu vực gắn với sự kiện lịch sử, văn hóa có ảnh hưởng tích cực đến sự phát triển của quốc gia hoặc của địa phương trong các thời kỳ lịch sử.

1.1.3. Di tích lịch sử - văn hóa

DTLSVH là sản phẩm văn hóa đặc biệt do con người sáng tạo ra; mỗi DTLSVH là kho tàng tiềm ẩn thông tin của nhiều lĩnh vực mà các nguồn thông tin khác trên các loại hình sử liệu không thể có được.

1.1.4. Quản lý

Hiện nay quản lý là đối tượng nghiên cứu của nhiều ngành khoa học, và mỗi ngành có hướng tiếp cận ở các góc độ khác nhau. Khái niệm "quản lý" cũng có nội hàm rất phong phú và đa dạng, được diễn đạt theo nhiều cách khác nhau.

Quản lý là một hoạt động khách quan nảy sinh khi cần có nỗ lực tập thể để thực hiện mục tiêu chung. Quản lý diễn ra ở mọi tổ chức từ phạm vi nhỏ đến phạm vi lớn, từ đơn giản đến phức tạp. Đối với xã hội có trình độ càng cao, thì yêu cầu quản lý ngày càng lớn và vai trò của quản lý ngày càng một tăng lên.

1.1.5. Quản lý di tích lịch sử - văn hóa

Quản lý di tích lịch sử - văn hóa là một hoạt động mang tính định hướng của chủ thể quản lý với đối tượng quản lý. Là quá trình tác động của hệ thống các cơ quan quản lý di tích tới đối tượng là hệ thống DTLSVH. Để công tác quản lý DTLSVH có hiệu quả cần thông qua những biện pháp, phương tiện quản lý hữu hiệu. Trong trường hợp cụ thể quản lý các đối tượng là DTLSVH thì mục tiêu cần hướng tới là bảo tồn và phát huy giá trị DTLSVH phục vụ nhu cầu sinh hoạt văn hóa của cộng đồng và góp phần vào mục tiêu phát triển kinh tế-xã hội của đất nước.

1.2. Nội dung quản lý nhà nước về di tích lịch sử - văn hóa

Trong phạm vi đề tài nghiên cứu của luận văn là quản lý DTLSVH cụm di tích Tiên Lục, học viên nghiên cứu 08 nội dung quản lý nhà nước về DSVH được quy định tại Điều 54, Điều 55, Mục 1, Chương V của Luật di sản văn hóa và đưa ra khung nghiên cứu về hoạt động quản lý nhà nước đối với cụm di tích Tiên Lục với 07 nội dung như sau: 1/ Hướng dẫn, tổ chức thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về DTLSVH; 2/ Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về DSVH.; 3/ Tổ chức thực hiện các hoạt động nhằm bảo vệ, phát huy giá trị DTLSVH; 4/ Hướng dẫn chuyên môn, bồi dưỡng nghiệp vụ cho cán bộ quản lý DTLSVH; 5/ Huy động, quản lý, sử dụng các nguồn lực để bảo tồn, phát huy giá trị DTLSVH; 6/ Thanh tra, kiểm tra việc chấp hành pháp luật, kiến nghị xử lý vi phạm liên quan đến di tích; 7/ Sự tham gia của cộng đồng địa phương trong quản lý cụm di tích Tiên Lục.

1.3. Cơ sở pháp lý về quản lý di tích lịch sử - văn hóa

Các văn bản pháp lý trong lĩnh vực quản lý DSVH được Nhà nước và UBND tỉnh Bắc Giang ban hành là cơ sở để chính quyền và nhân dân xã Tiên Lục, huyện Lạng Giang thực hiện có hiệu quả công tác quản lý DTLSVH cụm di tích Tiên Lục, góp phần vào việc bảo lưu các giá trị văn hoá dân gian đặc sắc của quê hương.

1.4. Khái quát về cụm di tích Tiên Lục

1.4.1. Vài nét về xã Tiên Lục

Tiên Lục là một xã miền núi thuộc huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang. Từ trung tâm thành phố Bắc Giang đi ngược quốc lộ 1A (cũ) tuyến Bắc Giang-Lạng Sơn khoảng 10km tới thị trấn Vôi (trung tâm huyện lỵ Lạng Giang), rẽ trái đi theo đường 295 khoảng 10km là tới trung tâm xã Tiên Lục.

1.4.2. Cụm di tích Tiên Lục

Cụm di tích Tiên Lục gồm: Cây cổ thụ Dã hương, đình Viễn Sơn, đình Thuận Hòa, chùa Phúc Quang, đền Tiên Lục. Năm 1989, Bộ Văn hóa (nay là Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch) đã xếp hạng cụm di tích này là di tích Lịch sử - Văn hóa cấp Quốc gia. Cụm di tích Tiên Lục đã và đang trở thành điểm đến hấp dẫn cho du khách trong và ngoài nước mỗi khi có dịp đến với vùng đất Bắc Giang.

1.4.3. Những giá trị tiêu biểu của cụm di tích Tiên Lục

Trong "*Luật Di sản văn hóa*" đưa ra 3 kiểu giá trị khi xem xét, đánh giá một sản phẩm vật chất, tinh thần của di sản. Trong phạm vi nghiên cứu của luận văn này, vận dụng vào khái niệm nêu trên, có thể nhận thấy giá trị của cụm di tích Tiên Lục nằm ở các vấn đề:

1.4.3.1. Giá trị lịch sử

Với cụm di tích Tiên lục, có thể nhận thấy giá trị lớn nhất về lịch sử là cây cổ thụ Dã hương, cây Dã hương được người dân trong xã gọi là “cây Dã ngàn năm” bởi "cụ cây" đã sống ở đây được gần một thiên niên kỷ, trải

qua bao thăng trầm của lịch sử, qua nhiều lần chiến tranh bom đạn tàn khốc, nhưng "cụ cây" vẫn đứng vững và trở thành biểu tượng trường tồn của người dân trong vùng. “Cây Dã hương Tiên Lục được trường Viễn Đông Bác Cổ (nay là Bảo tàng Lịch sử Việt Nam) xếp loại cây cổ thụ quý hiếm của Bắc Kỳ”.

1.4.3.2. Giá trị văn hóa

Tại các ngôi Đình, Đền, Chùa ở Cụm di tích Tiên Lục là những công trình có giá trị văn hóa về nhiều mặt, trong đó nổi bật là giá trị nghệ thuật kiến trúc. Những đề tài chạm khắc đều mang đậm chất dân gian, thể hiện sự đan xen phong cách nghệ thuật của hai thời Lê và thời Nguyễn toát lên sức mạnh, quyền uy của xã hội phong kiến đương thời. Đây sẽ là nguồn tư liệu quý giá góp phần không nhỏ vào việc nghiên cứu tiến trình phát triển văn hóa vùng đất và con người nơi đây thông qua phong cách nghệ thuật kiến trúc đặc sắc của di tích.

1.4.3.3. Giá trị khoa học

Theo các nhà khoa học lâm sinh, Dã hương thuộc loài long não có thể sống hàng nghìn năm, hoa nhỏ màu vàng nhạt, nở vào cuối mùa xuân. Các bộ phận của thân cây có chứa tinh dầu thơm, gỗ đốt thơm như hương trầm. Đặc biệt rễ cây có chứa chất tạo mùi thơm tên gọi là Saffrol, thành phần rất có giá trị trong công nghệ chế biến thực phẩm và mỹ phẩm. Như vậy cây Dã hương duy nhất có tuổi thọ hàng nghìn năm còn tồn tại nơi đây là những mẫu vật khoa học rất quý hiếm cho công tác nghiên cứu khoa học.

1.4.3.4. Lễ hội Tiên Lục trong đời sống văn hóa người dân.

Hội Tiên Lục đã có từ lâu đời, lễ hội truyền thống của làng được bắt đầu từ thời Lê - Trịnh từ thế kỷ 18 tồn tại đến ngày nay. Đây là một lễ hội lớn của huyện Lạng Giang thu hút đông đảo nhân dân trong vùng và khách thập phương về dự. Ngày nay lễ hội chính Tiên Lục được mở từ ngày 19 đến ngày 21 tháng 3 (âm lịch) trong đó ngày 20 là ngày chính hội, cũng là

ngày hóa của vị sư Nguyễn Đức Tính, người có công trùng tu và tôn tạo chùa Phúc Quang.

1.5. Vai trò của quản lý cụm di tích Tiên Lục với phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương

Hoạt động quản lý là một trong những khâu quan trọng của cơ quan quản lý ở địa phương nhằm bảo tồn và phát huy giá trị của tài nguyên di tích, đồng thời nỗ lực tạo cho di tích có sức lan tỏa mới, một chỗ đứng bền vững trong đời sống văn hóa tinh thần của nhân dân.

1.5.1. Cụm di tích Tiên Lục với sự phát triển kinh tế

Với hệ thống các giá trị phong phú của cụm di tích Tiên Lục, Lạng Giang sẽ là địa bàn có tiềm năng dồi dào để phát triển kinh tế du lịch, đặc biệt là các loại hình du lịch tham quan DSVH, du lịch sinh thái... góp phần thúc đẩy cơ cấu kinh tế chung của tỉnh.

1.5.2. Cụm di tích Tiên Lục với sự phát triển văn hóa - xã hội

Lễ hội Tiên Lục là di sản văn hóa rất độc đáo, nếu được công nhận là di sản văn hóa phi vật thể cấp Quốc gia sẽ làm tăng sức hút du khách đến với Lạng Giang; góp phần đa dạng các hoạt động văn hóa, thể thao phục vụ nhân dân. góp phần đẩy nhanh tiến trình phát triển du lịch tâm linh gắn với các di sản văn hoá và quảng bá làng nghề truyền thống của địa phương.

Tiểu kết

Trong khuôn khổ của chương 1 học viên đã hệ thống lại cơ sở lý thuyết và cơ sở pháp lý về công tác quản lý DSVH, cùng đó học viên đã tổng hợp một số văn bản chủ trương, đường lối chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước mang tính chất bao quát tổng thể, trọng tâm liên quan đến đề tài luận văn nghiên cứu là quản lý cụm di tích lịch sử - văn hóa Tiên Lục. Cũng trong chương 1, học viên đã giới thiệu khái quát về vùng đất Tiên Lục, từ cơ sở đó, luận văn đã khẳng định vai trò quan trọng của công tác quản lý nhà nước đối với cụm di tích Tiên Lục.

Chương 2

THỰC TRẠNG CÔNG TÁC QUẢN LÝ CỤM DI TÍCH TIÊN LỤC

2.1. Chủ thể và cơ chế quản lý cụm di tích Tiên Lục

2.1.1. Phân cấp quản lý và cơ cấu tổ chức

Ủy ban nhân dân các cấp (tỉnh, huyện, xã) chịu trách nhiệm quản lý nhà nước về di sản văn hóa theo phân cấp của chính phủ. Để làm rõ thực trạng công tác quản lý đối với cụm di tích lịch sử - văn hóa Tiên Lục, trong luận văn sẽ đề cập và phân tích cơ cấu, chức năng, nhiệm vụ của một số đơn vị quản lý cụ thể như sau:

2.1.1.1. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bắc Giang

Sở VH,TT&DL là cơ quan chuyên môn thuộc UBND tỉnh Bắc Giang, thực hiện chức năng tham mưu, giúp UBND tỉnh quản lý nhà nước về lĩnh vực Văn hóa, Thể thao và Du lịch ở địa phương. Như vậy, Sở VH,TT&DL là cơ quan đầu mối tham mưu, ban hành các văn bản về công tác QLDT trên địa bàn tỉnh hiện nay.

2.1.1.2. Phòng Quản lý Di sản văn hóa và Bảo tàng tỉnh Bắc Giang

* *Phòng Quản lý Di sản văn hóa*: Những năm qua, phòng Quản lý Di sản đã tham mưu và trực tiếp thực hiện công tác quản lý nhà nước đối với cụm di tích Tiên Lục, cụ thể bằng các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn chuyên môn đối với cơ sở, thực hiện báo cáo số liệu về công tác quản lý, phát huy giá trị của cụm di tích Tiên Lục trong thời gian qua.

* *Bảo tàng tỉnh Bắc Giang*: Đơn vị có chức năng tham mưu giúp Sở thực hiện các hoạt động nghiệp vụ về công tác sưu tầm, bảo quản, nghiên cứu, trưng bày, giới thiệu di sản văn hóa nhằm phục vụ nhu cầu nghiên cứu, học tập, tham quan và hưởng thụ văn hóa của nhân dân.

2.1.1.3. Phòng Văn hóa và Thông tin huyện Lạng Giang

Là cơ quan trực tiếp tham mưu giúp UBND huyện Lạng Giang tổ chức thực hiện và quản lý các hoạt động văn hoá, thông tin, thể dục thể thao,

trong đó có lĩnh vực quản lý DTLSVH trên địa bàn huyện. Chịu sự quản lý về chuyên môn nghiệp vụ của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Bắc Giang. Thời gian qua Phòng VH&TT huyện Lạng Giang là cơ quan trực tiếp giúp UBND huyện tổ chức thực hiện và quản lý các hoạt động văn hoá, thông tin trên địa bàn huyện trong đó có lĩnh vực quản lý DTLSVH tại cụm di tích Tiên Lục.

2.1.1.4. Ban quản lý cụm di tích Tiên Lục

Tìm hiểu về chủ thể quản lý của Cụm di tích Tiên Lục là việc làm cần thiết, bởi khi tìm hiểu sẽ thấy mức độ, năng lực điều hành của cơ quan quản lý và ban quản lý cụm di tích Tiên Lục cũng chính là chủ thể được người viết quan tâm tìm hiểu. Cộng đồng địa phương có vai trò quan trọng trong việc cùng tham gia quản lý và bảo vệ phát huy giá trị di tích, đây thực sự là lực lượng nòng cốt thường xuyên tham gia trong mọi hoạt động quản lý và bảo vệ di tích.

2.1.2. Cơ chế phối hợp trong quản lý di tích

Trong quá trình triển khai nhiệm vụ quản lý nhà nước đối với cụm di tích Tiên Lục, UBND xã Tiên Lục, Ban quản lý cụm di tích Tiên Lục luôn có sự phối hợp chặt chẽ cũng như chịu sự chỉ đạo về mặt chuyên môn, duy trì thông tin hai chiều với các cơ quan quản lý cấp trên như Phòng VH&TT huyện Lạng Giang, Sở VH,TT&DL Bắc Giang, Bảo tàng tỉnh Bắc Giang cùng các ban ngành, đoàn thể có liên quan đến lĩnh vực quản lý di tích.

Việc phân cấp để quản lý DTLSVH như hiện nay có thể thấy là phù hợp với tình hình chung; song vấn đề cần được xem xét kỹ là chất lượng tổ chức và hoạt động của từng cấp trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, để thực hiện hiệu quả hơn thì việc nâng cao năng lực quản lý cho cấp cơ sở là vấn đề cần được quan tâm hơn.

2.2. Hoạt động quản lý cụm di tích Tiên Lục hiện nay

2.2.1. Triển khai, ban hành các văn bản về quản lý DTLSVH

Thời gian qua, công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục đã được các cấp từ trung ương tới cơ sở đồng lòng quan tâm. Đối với các cơ quan quản lý có thẩm quyền đã ban hành nhiều văn bản pháp lý và văn bản chỉ đạo liên quan tới việc bảo vệ và phát huy giá trị cụm di tích. Công tác tuyên truyền đã góp phần đẩy mạnh hoạt động bảo tồn, giữ gìn chăm sóc và phát huy các giá trị DSVH, giáo dục cho các em lòng yêu quê hương, đất nước, lòng tự hào về di sản văn hóa của quê hương.

2.2.3. Công tác bảo tồn, tu bổ, tôn tạo di tích

Hàng năm UBND xã Tiên Lục đã xây dựng kế hoạch cụ thể, đồng thời chỉ đạo cán bộ phụ trách Văn hóa; Tài chính của xã tổ chức khảo sát đánh giá hiện trạng tại các di tích đã được xếp hạng trên địa bàn xã, trong đó có cụm di tích Tiên Lục. Khi có kết quả về hiện trạng di tích sẽ tiến hành thiết lập phương án đề nghị cấp có thẩm quyền hỗ trợ kinh phí tu bổ chống xuống cấp cho di tích.

Ngoài việc bảo quản, tu bổ các Di tích tại cụm di tích Tiên Lục đã được các cấp thực hiện, công tác quy hoạch chiến lược lâu dài phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục gắn với khai thác du lịch đã được quan tâm hơn. Cụ thể hóa bằng Quyết định 1975/QĐ-UBND ngày 23/11/2017 của Chủ tịch UBND tỉnh Bắc Giang về việc phê duyệt "*Quy hoạch chi tiết xây dựng Khu du lịch cây Dã hương nghìn năm tuổi gắn với đình, chùa, xã Tiên Lục, huyện Lạng Giang, tỉnh Bắc Giang*"

2.2.4. Đào tạo bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ

Trong những năm trở lại đây, công tác đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ làm công tác quản lý và những người trông coi di tích đã được UBND xã Tiên Lục quan tâm. Mặc dù đội ngũ này không được đào tạo cơ bản về chuyên ngành nhưng hàng năm UBND xã đều cử đi dự các lớp tập huấn bồi dưỡng nghiệp vụ về công tác quản lý di tích, công

tác tôn giáo, tín ngưỡng do Sở VH,TT&DL Bắc Giang, Bảo tàng tỉnh Bắc Giang và UBND huyện Lạng Giang phối hợp tổ chức.

Mặc dù chính quyền xã Tiên Lục cũng như UBND huyện Lạng Giang đã có những quan tâm, bồi dưỡng nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý di tích ở cơ sở, nhưng đến nay huyện chưa có cơ chế đãi ngộ về tài chính cho người tham gia công tác quản lý di tích ở cơ sở đi tập huấn nghiệp vụ.

Có thể nhận thấy, sự thiếu hụt về đội ngũ chuyên môn làm công tác quản lý, tu bổ di tích tại huyện Lạng Giang và cụm di tích Tiên Lục là điều mà các nhà làm công tác quản lý cần quan tâm.

2.2.5. Huy động, quản lý nguồn lực để bảo tồn phát huy giá trị di tích.

Theo quy định pháp luật hiện hành thì Nhà nước không quản lý hay thu số tiền công đức, nhưng sẽ đứng ra hướng dẫn việc sử dụng số tiền đó minh bạch, công khai. Đối với cụm di tích Tiên Lục nguồn tài chính hiện nay dựa vào 3 nguồn, đó là:

- *Đối với nguồn từ nguồn ngân sách nhà nước:* Là nguồn kinh phí nhà nước cấp cho công tác tu bổ, tôn tạo chống xuống cấp di tích.

- *Nguồn thu từ khách du lịch:* Theo số liệu thống kê của ban quản lý cụm di tích Tiên Lục trong 5 năm gần đây lượng du khách đến thăm quan cụm di tích tăng cao, đó đó nguồn kinh phí từ khách tham quan công đức vào cụm di tích cũng gia tăng hơn.

- *Nguồn thu từ đóng góp của người dân địa phương:* Trong những năm qua cụm di tích Tiên Lục luôn nhận được sự đóng góp tích cực của các tổ chức doanh nghiệp trên địa bàn, của người dân địa phương vào công tác trùng tu, tôn tạo di tích.

Ngoài việc huy động, quản lý về nguồn lực tài chính, Ban quản lý di tích Tiên Lục đã vận dụng rất linh hoạt, huy động sự tham gia của cộng đồng

dân cư nơi có di tích đóng góp nguồn nhân lực con người, trang thiết bị vật chất cùng quản lý bảo vệ cụm di tích.

2.2.6. Kiểm tra, giám sát và thi đua khen thưởng

Trong hoạt động kiểm tra công tác quản lý và bảo vệ di tích tại cơ sở, UBND xã Tiên Lục đã chủ động phối hợp với Bảo tàng tỉnh Bắc Giang, Phòng VH&TT huyện cùng các đơn vị, phòng ban chức năng của huyện như: Ủy ban Mặt trận Tổ quốc, Phòng Nội vụ, Công an, Thanh tra xây dựng... kịp thời phát hiện, ngăn chặn và xử lý những vấn đề mới phát sinh như: các vướng mắc trong tu bổ, tôn tạo di tích; hoạt động mê tín dị đoan trong lễ hội và các biểu hiện khác nhau không đúng với quy chế tổ chức lễ hội...

Bên cạnh việc giám sát, thanh kiểm tra chặt chẽ ngăn ngừa vi phạm trong việc quản lý di tích, công tác khen thưởng cũng được chính quyền xã và ban quản lý di tích chú trọng.

2.2.7. Cộng đồng trong quản lý, bảo tồn phát huy giá trị cụm di tích

Việc bảo vệ, giữ gìn và phát huy giá trị Di sản văn hóa đã và đang được Đảng, Nhà nước và toàn xã hội đặc biệt quan tâm, trong đó ghi nhận sự đóng góp to lớn của cộng đồng đối với hoạt động này.

Qua thời gian diễn dã tại địa phương học viên được biết, trong những năm qua nhân dân xã Tiên Lục đã trực tiếp tham gia vào quá trình quản lý bảo tồn di sản, phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục.

2.3. Đánh giá chung về công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục

2.3.1. Ưu điểm

Nhìn chung, trong những năm qua được sự quan tâm của Huyện ủy, UBND huyện, các ban, ngành cấp tỉnh và sự hưởng ứng ủng hộ nhiệt tình của nhân dân địa phương, công tác quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích của chính quyền và nhân dân xã Tiên Lục đã đạt được những ưu điểm cơ bản sau:

Một là, Phòng VH&TT huyện Lạng Giang đã thường xuyên quan tâm, theo dõi, tham mưu các văn bản quản lý nhà nước tại cụm di tích Tiên Lục. Ban Quản lý cụm di tích Tiên Lục thường xuyên kiện toàn và bổ sung nhằm đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.

Hai là, các hoạt động tuyên truyền, quảng bá giới thiệu phát huy giá trị của cụm di tích Tiên Lục đã được UBND huyện Lạng Giang, UBND xã Tiên Lục quan tâm.

Ba là, công tác lập dự án, lập hồ sơ đề án quy hoạch phát triển cụm di tích Tiên Lục gắn với phát triển du lịch theo đề án chung của tỉnh đã thể hiện tầm nhìn chiến lược trong phát triển kinh tế, văn hóa, du lịch của địa phương.

Bốn là, việc duy trì các nghi lễ tín ngưỡng và các hoạt động văn hóa dân gian nhằm phát huy giá trị di sản cũng được các cấp chính quyền quan tâm, lễ hội truyền thống được tổ chức thường niên trang trọng, đúng quy định của pháp luật.

Năm là, sự tham gia của cộng đồng trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị của cụm di tích đã đạt được nhiều kết quả tích cực, như tham gia công tác xã hội hóa trong việc trùng tu, tôn tạo xây dựng và bảo vệ di tích...

Sáu là, công tác thanh tra, giám sát được UBND xã và Ban quản lý thực hiện thường xuyên, quản lý và sử dụng các nguồn kinh phí đúng quy định, đảm bảo công khai minh bạch.

2.3.2. Hạn chế

Bên cạnh những kết quả, ưu điểm đã đạt được công tác quản lý tại cụm di tích Tiên Lục vẫn còn tồn tại một số hạn chế nhất định:

Thứ nhất, về mô hình quản lý, cơ chế chính sách chưa đồng bộ: Việc thành lập Ban quản lý cụm di tích Tiên Lục theo Quyết định số 32 của

UBND tỉnh về việc phân cấp quản lý di tích còn chậm, mô hình quản lý còn chông chéo, công tác quản lý còn bất cập.

Thứ hai, chất lượng nguồn nhân lực yếu: Đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý và trông coi di tích ở địa phương hiện nay còn yếu về nghiệp vụ bảo tồn di tích; về cơ bản cán bộ làm công tác liên quan đến di tích tại cơ sở chưa được đào tạo về nghiệp vụ, chủ yếu kiêm nhiệm nên còn thiếu kiến thức, kinh nghiệm và thời gian dành cho công tác tôn giáo, di tích.

Thứ ba, ngân sách đầu tư cho công tác bảo tồn, tôn tạo di tích chưa được tập trung: Nguồn ngân sách của tỉnh Bắc Giang, huyện Lạng Giang và xã Tiên Lục dành cho việc bảo tồn, trùng tu, tôn tạo cụm di tích Tiên Lục chưa được nhiều, trong khi đó cụm di tích Tiên Lục có rất nhiều công trình kiến trúc bằng chất liệu gỗ đã tồn tại từ 200-300 năm nay, nhiều hạng mục công trình đang trong tình trạng xuống cấp ở các mức độ khác nhau.

Thứ tư, công tác tuyên truyền về di tích chưa thường xuyên: Nội dung thông tin, hình ảnh quảng bá về di tích chưa phong phú, không tạo được dấu ấn cho du khách đến đến với di tích.

Thứ năm, việc kết nối các tuyến du lịch trong tỉnh, xây dựng sản vật mang đặc trưng chưa đạt hiệu quả cao: Mặc dù UBND huyện đã đưa ra một số tuyến tham quan kết nối với cụm di tích Tiên Lục nhưng đến thời điểm hiện này các tuyến tham quan này hoạt động không có hiệu quả.

Tiểu kết

Trong hoạt động quản lý nhà nước về DTLSVH tại cụm di tích Tiên Lục đã có những bước chuyển biến khá tích cực: từ công tác triển khai, phổ biến, thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về quản lý di tích; công tác tuyên truyền, bảo vệ và phát huy giá trị di tích; công tác tu bổ, tôn tạo di tích; đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn cho nguồn nhân lực quản lý, bảo vệ di tích; huy động, quản lý, sử dụng các nguồn lực; thanh tra, kiểm tra, xử lý vi

phạm di tích; vai trò của cộng đồng trong lĩnh vực quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích...

Bên cạnh những kết quả đã đạt được, công tác quản lý DTLSVH cụm di tích Tiên Lục vẫn còn một số tồn tại: nguồn kinh phí đầu tư cho công tác tu bổ, trùng tu di tích còn hạn chế; cơ sở hạ tầng tại các di tích đã có dấu hiệu xuống cấp ở từng mức độ; công tác phối hợp giữa các cấp đôi khi chưa chặt chẽ; ý thức chấp hành, tôn trọng pháp luật về quản lý di sản của một bộ phận người dân trong xã chưa cao; công tác quảng bá, xúc tiến du lịch trên địa bàn chưa tương xứng với tiềm năng của địa phương...

Trong bối cảnh hiện nay, xu hướng phát triển kinh tế du lịch nhất là du lịch văn hóa tâm linh đang trở thành mối quan tâm hàng đầu đối với các cấp, các ngành để phát huy giá trị DSVH. Vấn đề đặt ra đối với các cơ quan làm công tác quản lý là tìm ra giải pháp tối ưu cho công tác quản lý DSVH trên địa bàn huyện và cụm di tích Tiên Lục, giải quyết hài hòa và thỏa đáng mối quan hệ giữa bảo tồn và phát huy giá trị di tích với việc phát triển kinh tế ở địa phương là việc làm cấp bách đối với chính quyền xã Tiên Lục hiện nay.

Chương 3

GIẢI PHÁP QUẢN LÝ CỤM DI TÍCH TIÊN LỤC

3.1. Định hướng trong quản lý di tích

Để công tác quản lý và phát huy giá trị di tích ngày càng đạt được hiệu quả tốt hơn thì những người làm công tác quản lý cần thực hiện một số định hướng chung sau:

Kiên trì công tác tuyên truyền, giáo dục về di sản văn hóa và Luật DSVH, nhất là cần chú trọng tới đối tượng thanh thiếu niên./Sớm hoàn chỉnh hệ thống chính sách về di tích, nhất là những chính sách về xã hội hóa hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị di tích. /Giải quyết thỏa đáng mối quan hệ giữa bảo tồn và phát triển, với quan điểm di tích là cái đang có, cái không thể thay thế, nên vì sự phát triển bền vững, cái xây dựng sau cần phải hết sức tôn trọng di sản gốc./Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giới thiệu, tăng tính hấp dẫn của di tích nhằm thu hút nhiều hơn nữa khách tham quan; tổ chức các hoạt động văn hoá tại di tích hướng tới mục tiêu phục vụ phát triển du lịch bền vững là hết sức cần thiết.

3.2. Phương hướng cụ thể cho việc quản lý cụm di tích Tiên Lục

Tiếp tục chỉ đạo về công tác bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa, công tác tuyên truyền, phổ biến chủ chương chính sách, pháp luật của Đảng, Nhà nước.

Phát huy vai trò giám sát của nhân dân trong việc thực hiện các dự án bảo tồn giá trị cụm di tích Tiên Lục. Xây dựng phong trào quần chúng tham gia vào các hoạt động bảo vệ DSVH theo hướng XHH sâu rộng.

Nâng cao vai trò quản lý và định hướng của Nhà nước để sử dụng có hiệu quả sự đóng góp của nhân dân cho bảo tồn và phát huy giá trị DSVH.

Tăng cường công tác kiểm tra, hướng dẫn địa phương thực hiện tốt công tác bảo tồn, phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa

Sử dụng có hiệu quả nguồn kinh phí đầu tư của Nhà nước và sự đóng góp của nhân dân cho bảo vệ di tích.

3.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý cụm di tích Tiên Lục

3.3.1. Nhóm giải pháp về nguồn nhân lực và cơ chế chính sách

3.3.1.1. Lập quy hoạch, kế hoạch phát triển cho từng giai đoạn

UBND xã Tiên Lục cần phải chủ động phối hợp với ban quản lý di tích cơ sở địa phương tiến hành khảo sát thực địa để lập kế hoạch tu bổ, tôn tạo di tích nhằm gìn giữ và phát huy giá trị của các di tích trong 5 đến 10 năm tiếp theo. Cần xây dựng quy hoạch cụ thể cho từng di tích, nhất là ưu tiên đối với các di tích có dấu hiệu xuống cấp trong tổng thể cụm di tích như: Đền Tiên Lục, đình Viễn Sơn, cây Dã hương. Xây dựng quy hoạch hệ thống cho cụm di tích Tiên Lục gắn với các di tích lịch sử - văn hóa khác trong địa bàn xã.

Khi cụm di tích Tiên Lục được Bộ Văn hóa – Thông tin công nhận là di tích Quốc gia theo quyết định số số 100-VH/QĐ ngày 21/01/1989 thì đây là cơ sở để UBND xã Tiên Lục đề xuất nâng cấp Lễ hội Tiên Lục thành di sản văn hóa phi vật thể cấp Quốc gia để Lễ hội diễn ra với quy mô, xứng tầm với hệ thống di tích, thu hút khách tham quan du lịch đến thăm.

3.3.1.2. Hoàn thiện chính sách tài chính về bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục

Việc hoàn thiện các chính sách về tài chính là việc làm hết sức quan trọng trong việc bảo tồn và phát huy giá trị các di tích nói chung, là yếu tố cơ bản quyết định đến khả năng thực hiện các mục tiêu đề ra.

Trong tiến trình sắp tới cần đề xuất các quy định về chế độ, chính sách cho người trực tiếp trông coi di tích để công tác trùng tu, bảo vệ cụm di tích ngày càng đạt hiệu quả; UBND xã Tiên Lục cũng cần ban hành quy định về tiêu chuẩn và chế độ cho người trực tiếp trông coi di tích.

3.3.1.3. Huy động nguồn lực, đẩy mạnh công tác xã hội hóa hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa

Để bảo tồn và phát huy giá trị di tích, ngoài nguồn kinh phí Nhà nước, việc đóng góp của toàn thể nhân dân là hết sức quan trọng, trong đó có việc tăng cường công tác xã hội hóa, huy động các nguồn lực trong nhân dân để chống xuống cấp, tu bổ, tôn tạo di tích.

Để huy động tối đa các nguồn lực trong việc bảo tồn, phát huy giá trị di tích, UBND xã Tiên Lục cần chỉ đạo các đoàn thể, tổ chức ở địa phương tăng cường công tác tuyên truyền nhận thức cho nhân dân có những giải pháp hợp lý để huy động được tối đa nguồn lực xã hội hóa trong cộng đồng: tăng cường huy động các nguồn vốn đóng góp hợp pháp của doanh nghiệp và vận động tài trợ của các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước.

3.3.2. Nhóm giải pháp về cơ cấu tổ chức quản lý

3.3.2.1. Kiện toàn tổ chức, phân cấp quản lý

Thực tế hiện nay về phương diện tổ chức tại cụm di tích Tiên Lục, BQL di tích Tiên Lục chưa phải là BQL độc lập của cụm di tích. Căn cứ vào Quyết định số 32/2018/QĐ-UBND ngày 13/12/2018 của UBND tỉnh ban hành quy định phân cấp và trách nhiệm quản lý di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh; công trình tín ngưỡng, tôn giáo có tiềm năng phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh. Đây là cơ sở pháp lý để UBND huyện Lạng Giang ra quyết định thành lập BQL cụm di tích Tiên Lục độc lập trong việc quản lý điều hành mọi hoạt động ở cụm di tích. BQL di tích Tiên Lục sẽ thuộc quyền quản lý nhà nước của UBND huyện Lạng Giang và Phòng VH&TT huyện.

3.3.2.2. Công tác đào tạo nâng cao chất lượng nhân sự quản lý

Để công tác đào tạo nguồn nhân lực gắn với thực tế, đáp ứng nhu cầu công việc, Phòng VH&TT huyện cần có kế hoạch khảo sát, đánh giá thực trạng, phân loại trình độ đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý di tích của

huyện. Từ đó tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao trình độ nghiệp vụ; tuyển dụng nguồn nhân lực, bố trí nhân sự vào giữ các vị trí công tác quản lý của địa phương.

Những thành viên trong Ban QLDT cơ sở hoặc người trực tiếp trông coi di tích phải được trang bị những kiến thức cơ bản về di tích, về Luật Di sản văn hoá và các hình thức bảo vệ, chống vi phạm di tích cũng như những nguyên tắc trong việc tu bổ, tôn tạo để có những giám sát và phát hiện kịp thời nếu thấy tình trạng tu bổ, tôn tạo sai lệch kết cấu kiến trúc của di tích.

3.3.2.3. Sự phối hợp giữa các cơ quan liên quan và cộng đồng dân cư nơi có di tích

Để cụm di tích Tiên Lục trong thời gian tới được quản lý tốt, phát huy tối đa giá trị cần có sự tham gia, phối kết hợp chặt chẽ giữa các phòng ban, chức năng của huyện với ngành VH&TT và UBND xã Tiên Lục, cộng đồng dân cư địa phương nơi có di tích để việc quản lý di tích đạt hiệu quả.

- Phòng VH&TT huyện Lạng Giang, UBND xã Tiên Lục cần phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bắc Giang và các đơn vị liên quan tham gia các lớp tập huấn về công tác quản lý và tu bổ di tích.

3.3.3. Nhóm giải pháp tăng cường công tác quản lý của nhà nước

3.3.3.1. Cập nhật và triển khai thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về công tác quản lý di tích

Sở VH,TT&DL là cơ quan tham mưu giúp UBND tỉnh Bắc Giang xây dựng các chương trình, kế hoạch, đề án, dự án về bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục, phù hợp, đúng với đường lối, chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước.

Phòng VH&TT huyện cần nghiên cứu bám sát các văn bản Luật, Nghị định, Thông tư, Quyết định về lĩnh vực quản lý DSVH để tham mưu, đề xuất với UBND huyện Lạng Giang hướng dẫn chi tiết bằng văn bản

hoặc ban hành văn bản, quy chế, nội quy về quản lý DTLSVH trên địa bàn huyện. Việc xây dựng và ban hành các hình thức văn bản kịp thời, sâu sát sẽ tạo điều kiện cho công tác quản lý DTLSVH đạt hiệu quả cao hơn.

Thực tế cho thấy, không thể có một công thức hay mô hình sẵn có mang tính chất vạn năng, cứng nhắc trong hoạt động bảo tồn di sản văn hóa phi vật thể. Đối với cụm di tích Tiên Lục cũng vậy, việc bảo tồn di tích với những mô hình hay nguyên tắc mang tính chất lý thuyết phải được vận dụng linh hoạt tùy thuộc vào điều kiện lịch sử và tự nhiên, nét đặc thù và các mặt giá trị tiêu biểu của các di tích cụ thể.

3.3.3.3. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra và thi đua khen thưởng

Xây dựng kế hoạch cụ thể về thanh tra, kiểm tra ngắn, dài hạn tại các di tích trong cụm di tích, thực hiện việc tu bổ, tôn tạo di tích theo đúng quy định. Thanh tra, kiểm tra việc thu, chi và sử dụng nguồn kinh phí cấp theo chương trình, mục tiêu chống xuống cấp tại các di tích.

Cần củng cố, nâng cao trình độ chuyên môn và trách nhiệm của các thành viên đội, tổ kiểm tra liên ngành chức năng, tăng cường kiểm tra và kiên quyết xử lý theo Nghị định 11/2006/ NĐ – CP ngày 18/01/2006 của Chính phủ về các hành vi vi phạm trong di tích; thực hiện các biện pháp xử lý kiên quyết, triệt để và không để xảy ra tình trạng mất trật tự tại các di tích.

Công tác khen thưởng trong việc bảo tồn phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa nhằm tuyên truyền, động viên, khích lệ đối với các tổ chức, cá nhân có ý thức trách nhiệm trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục.

3.3.4. Nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn, phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục

3.3.4.1. Nâng cao chất lượng công tác trùng tu, tôn tạo di tích

Để công tác bảo tồn DTLSVH đạt hiệu quả, trước mắt và lâu dài cần có sự định hướng:

- + Nâng cao chất lượng đội ngũ làm công tác quản lý DTLSVH cấp huyện và cấp xã;
- + Xây dựng cơ chế tài chính và quản lý quá trình thực hiện bảo tồn đạt hiệu quả;
- + Tiến hành nghiên cứu khoa học toàn diện và chi tiết về di tích. Mọi quy trình phải được tiến hành dựa trên cơ sở nghiên cứu khoa học;
- + Chú ý hiện trạng, giữ lại nguyên vẹn các yếu tố gốc của di tích, không làm thay đổi hiện trạng di tích, không gây biến dạng di tích;
- + Giữ gìn không gian cảnh quan vốn có của di tích. Công tác tu bổ phải đảm bảo yếu tố khoa học, sự hài hòa giữa di tích và cảnh quan xung quanh;
- + Tạo điều kiện thuận lợi nhất cho công tác xã hội hóa hoạt động bảo tồn di tích và phát huy giá trị của di tích theo quy định.

Khi trùng tu di tích, có thể phải thay thế những cấu kiện kiến trúc không bảo đảm độ ổn định, nhưng phải xem xét kỹ về việc thay mới đến đâu và bảo tồn đến mức độ nào các yếu tố nguyên gốc cấu thành và tạo nên giá trị của di tích.

3.3.4.2. Thống kê, phân loại bảo quản di vật, cổ vật trong cụm di tích Tiên Lục

Đây là một trong những nội dung quan trọng và mang tính cấp bách hiện nay trong công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục. Từ những thực trạng đã có ở nhiều địa phương trong toàn tỉnh về vấn nạn "mất cắp cổ vật" trong các di tích. UBND xã Tiên Lục và Ban Quản lý cụm di tích Tiên Lục cần đề ra những phương án kịp thời, tiên phong trong công tác này chính là việc thống kê và số hóa các hiện vật, các mô tuýp trang trí trên di tích từ đó có phương án tối ưu để bảo vệ các di vật cổ vật trong cụm di tích.

3.3.4.3. Xây dựng cơ sở dữ liệu điện tử về quản lý di tích lịch sử - văn hóa

Đứng trước thực trạng hiện nay, các di vật cổ vật trong các DTLSVH ở nước ta liên tục bị mất cắp, xâm hại, đánh tráo thì việc nhà quản lý phải đề ra nhiều biện pháp, phù hợp tối ưu nhất để quản lý di vật, cổ vật và dựa trên yếu tố quản trị tin học, công nghệ số hóa là phương pháp rất cần thiết, nhằm lưu trữ lâu dài các giá trị cốt lõi của di tích.

3.3.4.4. Đa dạng hóa các hình thức tuyên truyền, giới thiệu về cụm di tích Tiên Lục

Ngày nay, với sự phát triển của khoa học và công nghệ, các phương tiện thông tin đại chúng đã mở rộng khả năng thông tin nhanh, hiệu quả tới từng người dân nên việc đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức và trách nhiệm của cộng đồng về việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích trên các phương tiện đó có nhiều thuận lợi và cần được quan tâm.

3.3.4.5. Phát huy giá trị cụm di tích Tiên Lục gắn với phát triển du lịch

Cần xây dựng được các chương trình du lịch tổng hợp, dài ngày, ngắn ngày cho du khách có nhu cầu đi tham quan, tìm hiểu, học tập, nghiên cứu tại cụm di tích Tiên Lục. Cũng có thể tham quan du lịch theo tuyến, trực giao thông, sự gắn kết thực tiễn nhất là với các huyện lân cận trên địa bàn tỉnh Bắc Giang theo tuyến đường tỉnh lộ, quốc lộ.

Để cụm di tích Tiên Lục trở thành điểm đến du lịch không thể thiếu trong hành trình của mỗi du khách, cần có sự liên kết chặt chẽ giữa các cơ quan văn hoá, các công ty lữ hành du lịch trong công tác tổ chức các hoạt động văn hoá du lịch tại cụm di tích nhằm bảo vệ và khai thác hiệu quả nhất cụm di tích Tiên Lục (thiết lập các tour du lịch gắn kết các DTLSVH các huyện khác hoặc với các DTLSVH khác ở huyện Lạng Giang. Khảo sát những di tích trọng điểm giới thiệu đến các công ty du lịch trong tỉnh và cả nước, để các công ty có thể lựa chọn và xây dựng chương trình các tour du lịch phù hợp.

Tiểu kết

Trên thực tế cho thấy, mỗi địa phương đều có hệ thống quản lý DTLSVH khác nhau còn tùy thuộc vào hoàn cảnh, điều kiện mà có cách những nội dung quản lý phù hợp với mỗi di tích. Ngoài ra, do xu hướng chung trong thời kỳ công nghiệp 4.0 mà công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa cũng bị tác động bởi những yếu tố đó. Trên cơ sở những nội dung đã thực hiện đạt hiệu quả, những nội dung cần khắc phục. Học viên đã phân tích và đề xuất một số nhóm giải pháp cụ thể cũng như dựa trên đặc thù của cụm di tích nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục.

KẾT LUẬN

Trên cơ sở những vấn đề đã nghiên cứu được trình bày trong luận văn, học viên rút ra một số kết luận sau:

Về đối tượng nghiên cứu là công tác quản lý tại cụm di tích Tiên Lục, trong phần cơ sở lý luận học viên đã nghiên cứu lý thuyết về quản lý DTLSVH, thông qua hệ thống lý thuyết sẽ tạo tiền đề cho việc hoạch định cơ chế, chính sách và ban hành các quyết định liên quan tới các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di tích. Cần hiểu và có quan điểm đúng đắn về quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích.

Luận văn cũng đã tập trung nghiên cứu, phân tích thực trạng công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục, đi sâu vào các nội dung như: chủ thể quản lý; công tác bảo tồn và phát huy giá trị của cụm di tích.. tìm ra một số hạn chế cần được khắc phục..

Trên cơ sở những nội dung đã thực hiện đạt hiệu quả, những nội dung cần khắc phục. Học viên đã phân tích và đề xuất một số nhóm giải pháp cụ thể nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý cụm di tích Tiên Lục. Các giải pháp là những tìm hiểu nghiên cứu mang tính thực tiễn giúp các nhà quản lý văn hóa ở địa phương tham khảo nhằm đưa ra chính sách biện pháp phù hợp với đặc thù của địa phương mình.